

TÁRSASÁGI ÉLET – SOCIETY NEWS

Rovatvezető – Compiler
SULYÁN Péter Gábor

A KÖZGYŰLÉS

A Magyar Rovartani Társaság 2025. február 21-én tartotta éves rendes közgyűlését a Magyar Természettudományi Múzeum Semsey Andor Előadótermében. A közgyűlés napirendjét a 2024. évi tisztkari beszámoló, a 2025. évi munkaterv és költségvetés elfogadása, a Frivaldszky Imre Emlékplakettek átadása, a lejárt mandátumú tisztségek megújítása, valamint az indítványok alkották.

A Magyar Rovartani Társaság elnöke, HALTRICH Attila – a közgyűlés levezető elnöke – köszöntötte a közgyűlés résztvevőit, majd megnyitotta a közgyűlést. Bejelentette, hogy a 2025. február 18., 13.00 órára összehívott közgyűlés határozatképtelen volt, és megállapította, hogy a második alkalommal, 2025. február 21., 16.00 órára összehívott közgyűlés – a résztvevők számától függetlenül – határozatképes. Megállapította, hogy a Magyar Rovartani Társaság 48 szavazásra jogosult tagja tisztelte meg jelenlétével a közgyűlést.

A levezető elnök ismertette a napirendi pontokat, amelyeket a közgyűlés nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadott. További napirendi pontra nem érkezett javaslat. Ezt követően a levezető elnök a jegyzőkönyv vezetésére SZŐKE Viktóriát kérte fel, a jegyzőkönyv hitelesítésére DOMBI Orsolyát és MEZŐFI Lászlót. A közgyűlés a javasolt személyeket nyílt szavazással egyhangúlag elfogadta.

Első napirendi pontként a tisztkari beszámoló hangzottak el. Az elnök először SULYÁN Péter Gábort kérte fel a titkári beszámolójának megtartására.

TITKÁRI BESZÁMOLÓ

Társaságunk a mai közgyűléssel működésének 115. esztendejét zárja. A hagyományokhoz híven először azokat a tagtársainkat köszöntjük, akik régi tagjai a Magyar Rovartani Társaságnak és a belépésük ideje kerek évfordulós.

65 éve lépett be RÉZBÁNYAI László, VARGA Zoltán, RÁCZ Vera és SZERÉNYI Gábor; 55 éve lett tagunk HANGAY György, PODLUSSÁNY Attila, SZALÓKI Dezső és SZŐKE Lajos; 45 éve BÁLINT Zsolt, KOCSY Gábor, PEREGOVITS László,

ROZNER György, SZÉKELY Péter és SZÉL Győző; 40 éve VIG Károly; 35 éve FÁBIÁN György, NÁDAI László és SZÖVÉNYI Zsolt Gergely; 30 éve DRIMMER György, KASPER Ágota és TALLÓSI Béla; 25 éve NAGY Ferenc; 20 évvel ezelőtt pedig BÁLINT János, KOCZOR Sándor, SIMONYI Dalma és VÁMOSI Péter.

Sajnos két tagtársunktól kellett búcsút vennünk 2024-ben: BASKY Zsuzsától (1946–2024) és TÓTH Sándortól (1932–2024). 2024-ben négy új taggal gyarapodott a társaságunk: GYÖRI Gabriellával (ajánlói DOMBI Orsolya és SÜLYÁN Péter Gábor), SOMOGYI Anna Ágnessel (ajánlói SZÖKE Viktória és VAS Zoltán), BETLEJNÉ SZURDUSZ Erikával (ajánlói VAS Zoltán és SÜLYÁN Péter Gábor), illetve EVANICS Balázzsal (ajánlói SÁR József és SÜLYÁN Péter Gábor). A Magyar Rovartani Társaság tagjainak száma 2025. január 1-én 220 (215 rendes és 5 tiszteletbeli tag).

Társaságunk a 2024. évben továbbra is a Magyar Természettudományi Múzeum Semsey Andor Előadótermében tartotta üléseit. Sem a Rovarászati Napokat, sem a hozzá kapcsolódó pályázatokat nem rendeztük meg. Előbbi helyett a Magyar Rovartani Társaság I. Konferenciáját szerveztük meg 2024. november 9-én, amely egy sikeres, közel 100 résztvevős, tudományos rendezvény volt. Júniusban Dédestapolcsányban rendeztük meg az éves Rovarászkirándulást SZABÓKY Csaba és BOTH Veronika táborvezetésével.

Tagjaink szervezőként vagy résztvevőként több fontos szakmai vagy nagyközönségnek rendezett eseményen vettek részt. Ilyen volt a VII. Magyar Orthopterás Találkozó, az V. Debreceni Alkalmazott Rovartani Konferencia, a X. Országos Lepkés Találkozó, az ArtEnto Alapítvány rendezvényei, a Herman Ottó Biológiai Kör havi rendszerességű ismeretterjesztő előadóülései, a Beporzók Napja a Magyar Természettudományi Múzeumban, illetve a Fővárosi Állat- és Növénykert Állatszeretet Ünnepe, amelyeken már visszatérő, meghívott vendégek vagyunk. A MÉSZÁROS Ádám vezetésével működő Fiatal Entomológusok Klubja (FEK) összejövetelét is támogattuk, amelyek helyszíne az ArtEnto Ökocentrum. Ezekon kívül GASKÓ Béla emléktáblájának avatásán is részt vettünk Szegeden. A Magyar Rovartani Társaság 2024-ben anyagilag támogatta SÁR József tagtársunk könyvének kiadását (címe: 40 év a természettudományban), illetve a Kaszab Zoltán-díj alapítását, amely elismerést 2024-ben alapította a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézete, a Magyar Malakológiai Társaság és a Magyar Rovartani Társaság.

Az év rovára 2024-ben a sisakos sáska (*Acrida ungarica*) volt, amiről a nyomtatott és elektronikus sajtó számos alkalommal hírt adott a társaság által közzétett sajtóanyag felhasználásával. Ismeretterjesztő cikkek jelentek meg több folyóiratban, valamint rádió- és TV-műsorokban is népszerűsítettük az év rovarát. Több rendezvényen is megjelenhettünk az év rovarával, sőt maga a szavazás is – habár a megszokott online felület volt az elsődleges színtere – az Állatszeretet Ünnepen kezdődött, papíralapon. Összesen majdnem 5000 szavazat érkezett a jelöltekre. Az 2024-es év rovára program sikerességén SZÖKE Viktória, PUSKÁS Gellért, ILNICHKY Sándor, ÁBRAHÁM Levente és DOMBI Orsolya munkálkodott.

2024-ben megjelent a *Folia entomologica hungarica*, a Magyar Természettudományi Múzeummal közös folyóiratunk 85. kötete, VAS Zoltán és SZŐKE Viktória szerkesztésében. Megjelentettük továbbá a *Rovarász Híradó* 112–115. számait, HALTRICH Attila szerkesztésében.

Online jelenlétünk továbbra is jelentős. Honlapunkhoz az informatikai háttérrel SULYÁN Péter Gábor biztosítja, a grafikákat SZŐKE Viktória készíti, a tartalmakért pedig DOMBI Orsolya felel. A Magyar Rovartani Társaság Facebook-oldalát DOMBI Orsolya, HORVÁTH Dávid és KÓBOR Péter kezeli. SULYÁN Péter Gábor az előadóüléseink videóra rögzítésével és YouTube-csatornánkra való feltöltésével archiválja és elérhetővé teszi az előadásokat.

Köszönettel tartozunk a Magyar Természettudományi Múzeumnak előadóüléseink helyszínének biztosításáért, továbbá a Magyar Tudományos Akadémiának a 2024. évi pályázati támogatásáért, amelyet a társasági feladatok ellátására fordíthattunk. Külön köszönjük a zsíroskenyérpartik lebonyolítását HALTRICH Attilának, illetve az előadóülések technikai feltételeinek biztosítását SULYÁN Péter Gábornak, valamint a Magyar Természettudományi Múzeum illetékes munkatársainak. Nem utolsósorban köszönet illeti kitelepüléseinken résztvevő tagtársainkat: ILNICHKY Sándort, SASVÁRI Zoltánt, SULYÁN Péter Gábert, SZŐCS Gábert, SZÉKELY Kálmánt, SZALÓKI Dezsőt, MAROSI Pált, MÉSZÁROS Ádámot, SZÉKELY Áront és DOMBI Orsolyát.

A titkári beszámolót a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

ELLENŐRI JELENTÉS

A Magyar Rovartani Társaság 2024. évi pénzügyi tevékenységével kapcsolatos ellenőri jelentést, valamint a 2025. évi költségvetéstervet BOTH Veronika, a Számvizsgáló Bizottság elnöke ismertette.

A Magyar Rovartani Társaság Naplófőkönyvének és OTP-számlája nyilvántartásának ellenőrzését elvégeztem. Mindent rendben találtam. A társaság gazdálkodásáról a 2024. évi zárszámadás és vagyonkimutatás alapján a következőket kívánom elmondani.

A társaság 2024-ben 3 978 843 Ft bevételből, a tervezettnél 791 313 forinttal kisebb összegből gazdálkodott. Tagdíjakból, tagdíjhátralékból és előre fizetett tagdíjakból a tervezettel szinte azonos összeg folyt be, ami a rutinos és reális tervezésnek köszönhető. A személyi jövedelemadó 1%-ából sajnos 66 929 forinttal kevesebb érkezett a vártnál. OTP-számlánk kamata 3 Ft volt. Adományként 38 603 forintot kaptunk.

Társaságunk a 2024. évben a tervezett 2 751 900 forintnál 1 240 182 forinttal kevesebbet költött, mivel a Magyar Tudományos Akadémiánál elnyert pályázati összeg az igényelt 1 451 900 Ft helyett 700 000 Ft volt. Kiadásunk 1 511 718 Ft volt.

Ügyvitelre – OTP-számla kezelési költség, postaköltség, papír, írószer, nyomtatvány – valamivel kevesebbet költöttünk, mint terveztük. A könyvelő díjazása mellett 15 000 forintot költöttünk közjegyzői aláírási címpéldányokra. A honlapunkra és a nyomtató üzemeltetésére a tervezett összegnek csak valamivel több mint ötödét költöttük, a *Rovarász Híradó* nyomtatására és postázására is a tervezettnél kevesebbet fordítottunk. Pályázati díjat nem kellett fizetni. Összességében 87 289 forinttal kevesebbet költöttünk a tervezettnél. Mivel a Magyar Természettudományi Múzeum térítésmentesen biztosítja üléseinkre a helyszínt, terembérlési díjat nem fizettünk, ezzel nem is terveztünk. A Fiala Entomológusok Klubja (FEK) az ArtEnto Ökocentrumban tartja havi rendszeres összejövetelét, ahol hozzájárultunk a teremhasználati költségekhez, ugyanakkor – a csökkentett pályázati összeg miatt – a tervezett összeg felénél is kevesebbet fizettük erre a célra. A Rovarászkirándulás költsége 148 000 forinttal lett kevesebb a tervezettnél, mert előző évben előleget fizettük; útiköltségeire az Orthopterás Találkozóhoz hasonlóan közel az előirányzott összeget költöttük. Az ICE konferencia regisztrációs díjának kifizetése okafogyottá vált. Beszerzéseket nem eszközöltünk. Mivel meghirdetett pályázataink nem voltak, ebből a keretből elnökségi döntés alapján a „Pályázatok díjazása” és a „Pályázatokhoz oklevelek, kiállítandó fotók nyomtatása” sor szabad keretéből fedeztük a Magyar Rovartani Társaság I. Konferenciájának kiadásait. A Vászolyi Nyár rendezvényhez a tervezett összeggel járultunk hozzá.

A Frivaldszky Imre Emlékplakett gondozására közel a tervezett összeget költöttük. A *Folia entomologica hungarica* kiadásának támogatása 33 400 forinttal volt több a tervezettnél. Tavaly először terveztük szakkönyv kiadásának támogatását, ám a tervezett összeg csak alig több mint 10 %-át költöttük el. Az egyéb, váratlan kiadásokra tervezett összegből fedeztük a Kaszab Zoltán-díj költségeit. Mivel eszközök karbantartására nem volt szükség, a tervezett összegből nem fizettünk semmit. Összességében 1 511 718 forintot költöttünk. Bevételeink és kiadásaink alapján a 2024. évet 2 467 125 Ft egyenleggel zártuk.

A Magyar Rovartani Társaság 2024. évi zárszámadása

BEVÉTELEK		
1.	Készpénzmaradvány 2023-ból	2 448 256
2.	Tagdíjhátralékból	188 000
3.	Esedékes tagdíjakból	398 910
	Előre fizetett tagdíjakból	22 000
4.	Adomány	38 603

5.	OTP-számla kamatai	3
6.	Személyi jövedelemadó 1%-a	183 071
7.	MTA pályázati támogatás	700 000
	Bevételek összesen	3 978 843

KIADÁSOK

1.	Ügyviteli kiadások	
	– OTP-számla kezelési költség	70 745
	– postaköltség	6 735
	– papír, írószer, nyomtatvány	11 065
	– könyvelő	45 000
	– közjegyző (aláírási címpéldányok)	15 000
	– pályázat	–
	– honlap költségei	11 581
	– nyomtató üzemeltetése	11 460
	– <i>Rovarász Híradó</i> nyomtatása és postázása	26 125
2.	Rendezvények	
	– FEK terembérleti díj (MTA 2024)	60 000
	– Rovarászkirándulás (önerő)	–
	– Rovarászkirándulás szállás (MTA 2024)	336 000
	– Rovarászkirándulás útiköltség (MTA 2024)	53 380
	– Orthopterás Találkozó útiköltség (MTA 2024)	78 655
	– ICE konferencia regisztráció (MTA 2024)	–
	– lepke-feszítődeszka (10 db), oktatáshoz (MTA 2024)	–
	– rovartű (többféle méret) 2000 db, oktatáshoz (MTA 2024)	–
	– rovar-bemutatódobozok (10 db) (MTA 2024)	24 900
	– MRT I. Konferenciája	94 706

	– promóciós anyagok és ajándéktárgyak, standoláshoz (MTA 2024)	5 791
	– hordozható binokuláris mikroszkóp, bemutatáshoz (MTA 2024)	–
	– hordozható binokuláris mikroszkóp, terepre (MTA 2024)	–
	– fűháló (10 db) (MTA 2024)	–
	– pályázatok díjazása	10 000
	– pályázathoz oklevelek, kiállítandó fotók nyomtatása	–
	– vászolyi kiállítás	50 000
3.	<i>A Folia entomologica hungarica</i> kiadásának támogatása 2024	433 440
4.	Frivaldszky Imre Emlékplakett gondozása	39 040
5.	Szakkönyvkiadás támogatása	25 000
6.	Egyéb váratlan kiadások (Kaszab Zoltán-díj)	103 095
7.	Eszközök karbantartása	–
	Kiadások összesen	1 511 718
	Maradvány	2 467 125

VAGYONKIMUTATÁS

I.	Tevőleges vagyon	
	1. Készpénz	4 000
	2. OTP-számlán	2 463 125
	Összesen	2 467 125
	3. Tagdíjhátralék	634 000
	Tevőleges vagyon összesen	3 101 125
II.	Nemleges vagyon: a tagdíjhátralék 50 %-a	317 000
III.	Tiszta vagyon	2 784 125
	Felszerelési tárgyak: laptop, 2 db projektor, diavetítő, fénymásoló, számítógép, papírvágó, videokamera, mikrofon, hangfal, 2 db akkumulátor	
	Selejtezésre került: –	

A Magyar Rovartani Társaság 2025. évi költségvetési terve

BEVÉTELEK		
1.	Késpénzmaradvány 2024-ből	2 467 125
2.	Tagdíjhátralékból	200 000
3.	Esedékes tagdíjakból	400 000
	Előre fizetett tagdíjakból	20 000
	MTA pályázati támogatás 2025	2 250 000
	Zöld Forrás pályázat	500 000
4.	Személyi jövedelemadó 1%-a	200 000
	OTP-számla kamatai	–
Bevételek összesen		6 037 125

KIADÁSOK		
1.	Ügyviteli kiadások	
	– OTP-számla kezelési költsége (MTA 2025)	70 000
	– postaköltség	10 000
	– papír, írószer, nyomtatvány	20 000
	– könyvelő (MTA 2025)	60 000
	– pályázat	10 000
	– honlap költségei (MTA 2025)	280 000
	– nyomtató üzemeltetése	30 000
	– <i>Rovarász Híradó</i> nyomtatása és postázása	30 000
	– szoftverlicenck (MTA 2025)	190 000
	– postafiók bérlete (MTA 2025)	80 000
2.	Rendezvények	
	– FEK terembérleti díj (MTA 2025)	180 000
	– Rovarászkirándulás (önerő)	100 000
	– Rovarászkirándulás szállás (MTA 2025)	450 000

	– Rovarászkirándulás és MRT konferencia útiköltségei (MTA 2025)	120 000
	– promóciós anyagok, kellékanyagok (MTA 2025 és MTA 2024 maradvány)	188 470
	– hordozható binokuláris mikroszkóp (terepre) (MTA 2024)	32 000
	– MRT II. Konferenciája	390 000
	– vászolyi kiállítás	50 000
3.	Frivaldszky Imre Emlékplakett gondozása	100 000
4.	<i>A Folia entomologica hungarica</i> kiadásának támogatása (2025. évi kötet)	500 000
5.	Szakkönyvkiadás támogatása	200 000
6.	Egyéb váratlan kiadások	100 000
7.	Nemzetközi szakmai konferencián való részvétel támogatása (MTA 2025)	300 000
8.	Eszközök karbantartása	50 000
	Összesen	3 540 470
	Tervezett maradvány	2 496 655

Az ellenőri jelentést és a 2025. évi pénzügyi tervet a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Ezután az elnök felkérte VAS Zoltánt és SZŐKE Viktóriát, a *Folia entomologica hungarica* szerkesztőit, hogy ismertessék a szerkesztői beszámolót.

SZERKESZTŐI JELENTÉS

A *Folia entomologica hungarica* 2024. évi 85. kötete 60 nyomtatott példányban jelent meg, a nyomdai költségeket a Magyar Rovartani Társaság finanszírozta. A kötet terjedelme XIII + 207 számozott oldal; 20 angol nyelvű, taxonómiai és faunisztikai témájú tudományos közleményt tartalmaz, illetve ezek mellett angol nyelvű szerkesztői előszót és (frissített, kiegészített) szerzői útmutatót, valamint a magyar nyelvű *Társasági élet* rovatot. A tudományos cikkek szerzőinek száma 23 (20 magyar, 2 brazil, 1 belga). Az új tudományos eredmények közül a Magyarország és más országok faunájára új, valamint a tudományra új fajok megoszlása az alábbi táblázatban látható.

Csoport	Magyarországra új fajok	Más országokra új fajok	Tudományra új fajok
Pikkelykék (Zygentoma)	1		
Kabócák (Auchenorrhyncha)	5		
Igazi recésszárnyúak (Neuroptera)	2		1
Hártyásszárnyúak (Hymenoptera)	2	8	7
Kétszárnyúak (Diptera)	1		
Lepkék (Lepidoptera)	5		
Bogarak (Coleoptera)		2	
Összesen	16	10	8

A 2024-es év során is folyamatos volt a *Folia entomologica hungarica*-ban publikált közlemények online megjelenése (a *folia.nhmus.hu* felületen), akárcsak a megjelent cikkek archiválása a Zenodo repozitóriumban és – a nevezéktani cselekményeket tartalmazó közlemények esetében – a ZooBank-ban. A folyóirat 2023-ban létrehozott Facebook-oldala 2024-ben is eredményesen üzemelt.

A *Folia entomologica hungarica* 2024-ben ünnepelte fennállásának 140. évfordulóját. A szerkesztők e jeles eseményt egyedi, erre az alkalomra készült borítóval is megünnepelték, illetve azzal, hogy felterjesztésük eredményeképp a folyóirat 2024-ben *regisztrált nemzeti érték* lett, a Kulturális és Innovációs Minisztérium Ágazati Értéktárába felvételt nyert, kulturális örökség kategóriában (a szerkesztői felterjesztés és a minisztériumi döntés teljes dokumentációs anyaga megtalálható a *Társasági élet* végén).

A szerkesztők munkáját 2024-ben is TÓTH Balázs olvasószerkesztőként, RÉDEI Dávid pedig tudományos tanácsadóként segítette. A szerkesztők bejelentették, hogy munkájukat 2025-től VIG Károly is segíti, tudománytörténeti tanácsadó minőségben.

A közgyűlés a szerkesztői jelentést egyhangúlag elfogadta.

A FRIVALDSZKY IMRE EMLÉKPLAKETT ÁTADÁSA

A Frivaldszky Plakettbizottság 2025. január 17-én hozott döntése alapján a Frivaldszky Imre Emlékplakett arany fokozatát VÁSÁRHELYI Tamásnak, ezüst fokozatát ZOMBORI Lajosnak, illetve bronz fokozatát DOMBI Orsolyának ítélte oda. Az I. alelnök felolvasta a kitüntetettek méltatását, majd az elnök átadta az emléklaketteket a díjazottaknak. Az emléklakettek átadása után a két jelen lévő díjazott rövid előadást tartott: VÁSÁRHELYI Tamás „A természet-tudományok és a honismeret”, DOMBI Orsolya pedig „Irártárunk kincsei” címmel.

VÁSÁRHELYI Tamás felterjesztése a Frivaldszky Imre Emlékplakett arany fokozatára

Ezúton szeretnénk felterjeszteni VÁSÁRHELYI Tamást, a Magyar Természettudományi Múzeum nyugalmazott gyűjteményvezető főmuzeológusát, főigazgató-helyettesét és poloskakutatóját a Magyar Rovartani Társaság által adható Frivaldszky Imre Emlékplakett arany fokozatának elnyerésére.

A Frivaldszky Imre Emlékplakett alapszabályzatának 3/a. pontja alapján „Arany fokozattal az a magyar rovarász tüntethető ki, aki a rovartan terén nemzetközileg is kiemelkedő tudományos munkásságot végez, ÉS kiemelkedő módon vett részt a Magyar Rovartani Társaság munkájában, céljainak elérésében. Ennek megítélésében mérlegelni kell az illető addigi életművét, tudományos munkásságát, a magyar entomológia területén végzett tudományos közéleti, kutatószervező, ismeretterjesztő, valamint oktató- és/vagy tudományos közgyűjteményeket gyarapító, fejlesztő tevékenységét.”

VÁSÁRHELYI Tamás 1973-ban végzett biológusként az Eötvös Loránd Tudományegyetem biológus szakán. Még ugyanezen évben megkezdte szakmai munkáját a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárában, a Szipókás rovarok gyűjteményében. 2013-as nyugdíjba vonulásáig, 40 éves múzeumi pályafutása alatt segédmuzeológustól főigazgató-helyettesig járta végig a ranglétrát. Kandidátusi fokozatát 1984-ban szerezte meg. Nemzetközi szinten is jelentős és megkerülhetetlen zoológiai, illetve taxonómiai munkássága mellett magyar rovarásztól példátlan mértékű és példátlanul szerteágazó eredményeket sorakoztathat fel a közművelődés, az ismeretterjesztés, a tudománykommunikáció, a kiállításrendezés, a környezeti nevelés és a muzeológia területén is.

Tudományos tevékenysége a poloskák (Heteroptera), különös tekintettel a kéregpoloskák (Aradidae) taxonómiája, faunisztikája. Összesen 108 tudományos közleménye jelent meg (92 cikk hazai és külföldi kiadású, referált szakfolyóiratokban, valamint lektorált kiadványokban öt könyv és 11 könyvfejezet jellegű közlemény). Négy családba tartozó négy nemzetséget és 33 tudományra új fajt írt le a világ több faunarégiójából (a palearktikus, nearktikus,

orientális, pacifikus és afrotropikus régiókból). Publikációira 500-nál több független idézetet kapott.

Hazai és külföldi gyűjtőtevékenységével a Magyar Természettudományi Múzeum közgyűjteményeinek gyarapodásához, értéknöveléséhez is kiemelkedő módon hozzájárult. Főbb külföldi gyűjtőútjai: Örményország (1976, 1977), Észak-Korea (1979), Vietnám (1986, 1988, 1998) és USA (1991). Az általa gyűjtött expedíciós anyagokból a poloskákon kívül más rovarcsoportokból is kerültek ki tudományra új fajok típuspéldányai.

Részt vett számos kutatóprogramban, nemzeti parkjaink faunisztikai felmérésében (részletezve az 1. sz. mellékletben), illetve a Magyarország állatvilága (Fauna Hungariae) sorozatban is két kötet szerzője. A kéregpoloskák közé tartozó, itthon ritkának tartott *Aradus cinnamomeus* fajról kimutatta, hogy szinte minden erdei- és feketefenyő állományunkban jelen van, olykor kártevő tömegben. Életmódját vizsgálta, közzétette. A Hortobágyon, a Csiki-hegyekben majd a nádasokban, a Balaton vizében és vízfelszínén ökológiai vizsgálatokat is végzett, majd három évtizeden át közművelődési jellegű feladatokat látott el az MTM-ben. Ezalatt írta meg MAHUNKA Sándorral „A taxonómia Magyarországon” című áttekintő dolgozatot, taxonómiai témájú előadóülést szervezett az MTA-n és a Magyar Tudomány ennek szentelt számát vendégszerkesztőként szerkesztette. A beporzó rovarok védelme érdekében 2017 óta szerteágazó és intenzív ismeretterjesztő tevékenységet végez. Taxonómiai kutatásait jelenleg a Magyar Természettudományi Múzeum önkénteseként folytatja.

Oktatási tevékenysége úgyszintén kiemelkedő: a kilencvenes években kezdett el tanítani az ELTE PPK múzeumpedagógiai szakirányú továbbképzésén, majd 2000 után egyik előkészítője, megalapítója és szakirányvezetője volt az ELTE TTK „Tudománykommunikáció a természettudományban” mesterszakának. Ezeknek a nyomán három könyv szerzője, egy további könyv kutatásvezetője és szerkesztője volt. Sikeressége és fontossága ellenére a szakot 2013-ban kormányszinten megszüntették.

VÁSÁRHELYI Tamás 51 éve, 1973 óta tagja a Magyar Rovartani Társaságnak. Egyetemistaként jegyezték be nevét abba a tagnévsorba, amelyben neves gyűjteményi elődje, HORVÁTH Géza is szerepelt; ajánlója Soós Árpád volt. Ugyanezen évben tartotta meg első előadását a társaság előadóülésén egy üzbegisztáni terepgyakorlatról. Kezdő segédmuzeológusként – MAHUNKA Sándor kezei alatt – részt vett a Societas Internationalis Entomofaunistica Europae Centralis (SIEEC) Budapesten tartott konferenciáján, ahol szakterülete jónéhány neves európai specialistájával megismerkedett. 1976-tól 11 éven át (1987-ig) töltötte be a társaság jegyzői tisztségét. A Rovarászati Napok elindulásától kezdődően évekig szervezte és készítette a rendezvényen bemutatott alkalmi kiállításokat, eleinte még a Nemzeti Múzeum épületében. Aktív munkásságának elismerésül 1981-ben a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz fokozatával tüntette ki a társaság.

A társaság 75 éves jubileumára 1985-ben VÁSÁRHELYI Tamás rendezte meg a „Mi és a rovarok” című, hónapokig álló időszak kiállítást a Nemzeti Múzeumban, amelyet tagtársakkal és a múzeum kiállításkészítőivel együtt kivitelezett. Ez volt az első olyan kiállítása a Magyar Természettudományi Múzeumnak, amelyben múzeumi és amatőr gyűjtemények bemutatása mellett interdiszciplináris módon rovarokat ábrázoló, magas szintű művészeti alkotások és hétköznapi tárgyak is szerepeltek, sőt, interaktív egységek is voltak (pl. háromféle ciripelőszerv felnagyított modellje).

A társaság munkáját 1988-tól 1992-ig választmányi tagként segítette, illetve 1991-ben titkára volt a SIEEC és a European Congress of Entomology (ECE) együttes nemzetközi kongresszusnak (a finisben felbecsülhetetlen segítséget kapva BALÁZS Klárától és múzeumi munkatársaitól). 1993-tól 1998-ig a számvizsgálóbizottság tagjaként vállalt tisztséget és feladatokat a társaságban.

2005 környékén – PAPP László javaslatára – megbízást kapott JENSER Gábor akkori elnöktől a Rovartani Társaság 100 éves jubileuma alkalmából Budapesten rendezett 10. ECE előkészítésére. A 2006-ban Izmirben bemutatott pályázattal elnyertük a rendezés jogát, 2008-ban Durban-ben (Dél-Afrika) már így toboroztak hárman a Rovartani világkongresszus résztvevői körében. A szervezést 2009-től választmányi tagként folytatta. Az ECE külföldi és hazai szervezőbizottságával (különösen BALÁZS Klára gazdasági felelőssel) folyamatos munkakapcsolatban készítette elő a konferenciát, amelyet 300 résztvevővel, anyagilag pozitív mérleggel sikeresen bonyolítottak le 2010-ben (a bevételből 300 000 Ft-ot a Magyar Rovartani Társaság kapott). A konferencia egyik ülését a Magyar Természettudományi Múzeumban akkor nyitva tartó, az MRT jubileumára kezdeményezett „Hatlábúak birodalma” című rovarkiállításába helyezték ki; az ülésen és utána a pezsgős koccintáson a társaság minden tagja részt vehetett.

2011-ben VÁSÁRHELYI Tamás javasolta a társaságnak az Év rovara cím meghonosítását, NÉMETH Mária tanárnővel közös ötlete alapján. A társaság vezetősége elfogadta azt, VÁSÁRHELYI Tamás pedig MÓCZÁR László segítségével kidolgozta a vonatkozó szabályzatot, és elkészítette az első nyertes (a hétpettyes katica) bemutatását. Ebbe a munkába MERKL Ottó is bekapcsolódott. Ezután VÁSÁRHELYI Tamás az Év rovara kampány szervezéséből lassan kivonult, részint amiatt, hogy a következő, 2012-es tisztújítási választáson a közgyűlés kiszavazta a választmányból, amely törést eredményezett a társasággal való kapcsolatában. Később VIG Károly elnök kezdte el egyengetni a társaság és VÁSÁRHELYI Tamás újra egymásra találásának útját.

VÁSÁRHELYI Tamás 2017-ben megszólalási lehetőséget kért egy választmányi ülésen, és ott bemutatta az általa létrehozott Beporzók napja koncepcióját. Ennek eredményeképp 2018-ban már a társaság is a kampány támogatójaként szerepelt. Ugyanebben az évben a Kárpát-medence 20 településén szerveződött már valamilyen esemény a Beporzók napja kapcsán. 2018 áprilisában a társaság előadóülése ennek a témának lett szentelve. A Növényvédelem című folyóiratba

BALÁZS Klára cikket kért a témáról. A következő években lázasan folytatta a népszerűsítő munkát, szakmai fórumokon és a laikus közönség előtt is. Mind az interneten, mind pedig a nyomtatott médiában szerepelt a Beporzók napja kampány, sőt élő műsorokban is. Mindezekre példák a teljesség igénye nélkül: az Élet és Tudományban minden évben az ünnep előtti számban beporzós cikk megjelenése, a hazai múzeumok mozgósítása, Mindenki akadémiaja előadás, de emellett több mint 30 előadás szakmai szervezetekben és pedagógusképzéseken, számtalan iskolai rendezvényen részvétel. A téma kapcsán a Magyar Környezeti Nevelési Egyesületen belül megalakult a Beporzók szakmai csoport is, akikkel együtt NKA-támogatással létrehozták a Beporzó vándortanösvényt (kolozsvári kollégákkal, két példányban), továbbá meghirdették az Év beporzói programot, Budapesten tíz rovarszállót állítottak, a XII. kerületben okostelefonos Beporzó tanösvény létesült, az MTM-ben (és a kolozsvári BBTE Álattani Múzeumban) minden évben sikeres családi programot szerveznek. A beporzókon keresztül népszerűsítik az egész rovarvilágot, a Beporzók napja pedig intézményesült természetvédelmi jeles nappá vált. Számos iskolában és óvodában, a nemzeti parkokban, múzeumokban, könyvtárakban vannak a sajtó érdeklődését is felkeltő események. A beporzók ügye általában is fontossá vált, és ebben minden bizonnyal komoly szerepe volt VÁSÁRHELYI Tamás és munkatársai munkájának is.

2022-ben – VAS Zoltán meghívására – VÁSÁRHELYI Tamás ismét a társaság választmányi tagja lett. Visszatérése korábbi, kiemelkedő aktivitásához méltó folytatást eredményezett. 2022-ben előadást tartott „Öt éves a Beporzók napja” címen, amely a Növényvédelemben írásos formában is megjelent. Kezdeményezte a Magyar Környezeti Nevelési Egyesületben az Év beporzói cím létrehozását (ennek ötletét a társaság vezetése jóváhagyta). 2023-ban és 2024-ben igen sikeres Év beporzói kampányt bonyolítottak le VÁSÁRHELYI Tamás vezetésével. 2022 szeptemberében – DOMBI Orsolya titkár megkeresésére – VÁSÁRHELYI Tamás bekapcsolódott az Agrárminisztériumtól elnyert pályázat decemberig befejezendő megvalósításába: így született meg a „Beporzók védelmében” című kiadvány. Emellett véleményezőként részt vett a nemzetközi sikerű „kertes poszter” létrejöttében. Kétféle, a rovarok életét bemutató játékot tervezett és kivitelezett. 2023-ban és 2024-ben a társaság nevében három alkalommal ismeretterjesztő foglalkozással töltött egy-egy napot különböző nyilvános eseményeken (Állatkert, MTM, Újpesti Ifjúsági Ház).

Jelen indítványunkban kérjük a Magyar Rovartani Társaság Elnökét és Plakettbizottságát, hogy VÁSÁRHELYI Tamás kiemelkedő entomológiai tudományos munkásságát, a rovartan területén végzett – példátlan mértékű és példátlanul szerteágazó – tudománykommunikációs, ismeretterjesztő tevékenységét, a természettudományos tudománykommunikáció elméleti és gyakorlati területén végzett tevékenységét, valamint a Magyar Rovartani Társaság munkájában, céljainak elérésében végzett munkáját a Frivaldszky Emlékplakett arany fokozatával ismerje el.

VÁSÁRHELYI Tamás vázlatos szakmai életútját, tevékenységeit, illetve a teljes publikációs listáját a felterjesztés 1. és 2. Melléklete tartalmazza. [A hivatkozott mellékletek a Magyar Rovartani Társaság Irattárában érhetők el – a szerk.]

VAS Zoltán és SZŐKE Viktória
Magyar Természettudományi Múzeum
Budapest, 2024.05.22.

ZOMBORI Lajos felterjesztése
a Frivaldszky Imre Emlékplakett ezüst fokozatára

Ezúton szeretnénk felterjeszteni ZOMBORI Lajost, a Magyar Természettudományi Múzeum hártyásszárnyú-gyűjteményének nyugalmazott vezetőjét és kutatóját a Magyar Rovartani Társaság által adható Frivaldszky Imre Emlékplakett ezüst fokozatának elnyerésére.

A Frivaldszky Imre Emlékplakett alapszabályzatának 3/b. pontja alapján „Ezüst fokozattal az a magyar rovarász tüntethető ki, aki a rovartan terén végzett, hazai szinten jelentős tudományos munkássága mellett kiemelkedő módon vett részt a Magyar Rovartani Társaság működésében, céljainak elérésében, VAGY a rovartan terén végzett tudományos munkássága nemzetközi szinten is jelentős, ám e mellé nem társul jelentős szerepvállalás a Magyar Rovartani Társaság működésében, céljainak elérésében. A rovartan munkásság megítélésében mérlegelhető a gyűjtőtevékenység is, különösképpen amennyiben gyűjtéseivel a hazai tudományos közgyűjtemények gyarapodáshoz is jelentősen hozzájárult.”

ZOMBORI Lajos több mint 50 éven át (1965–2017) a Magyar Rovartani Társaság tagja volt; évekig a *Folia entomologica hungarica* szerkesztőbizottsági tagjaként tevékenykedett, más társasági tisztséget nem töltött be. Ugyanakkor tudományos tevékenysége a növényevő darazsak (Hymenoptera: Symphyta) taxonómiája, faunisztikája, illetve a rovarmorfológia területén nemzetközi szinten is kiemelkedő. Összesen 105 tudományos közleménye jelent meg, 41 taxont (8 új nemzetséget, 32 új fajt és egy alfajt) írt le a világ több faunarégiójából. Angol és magyar nyelvű rovarmorfológiai atlaszai, szójegyzékei külföldön és itthon is a rovaralaktan alapművei közé sorolhatók. Hazai és külföldi gyűjtőtevékenységével a Magyar Természettudományi Múzeum közgyűjteményeinek gyarapodáshoz, értéknöveléséhez kiemelkedő módon hozzájárult. A Hártyásszárnyúak gyűjteményét sok ezer példánnyal gyarapította, egyedülálló levéldarazslárva-gyűjteményt és általuk okozott gubacs-, akna- és rágásképgyűjteményt állított össze – utóbbiak feldolgozásának eredményeit a közelmúltban tette közzé. Véleményünk szerint ZOMBORI Lajos tudományos munkássága hazai és nemzetközi szinten is a magyar entomológia jó hírét, megbecsültségét növelte, amelynek méltó elismerése a Frivaldszky Imre Emlékplakett ezüst fokozatának elnyerése.

ZOMBORI Lajos szakmai életútja, tevékenysége

ZOMBORI Lajos 1937. augusztus 16-án született Szigetváron. 1955-ben érettségizett a pécsi Állami Nagy Lajos Gimnáziumban; 1956-ban felvételt nyert az Eötvös Loránd Tudományegyetem Élet- és Földtudományi Karának biológia-kémia szakára. Az 1956-os forradalmi események miatt ugyanezen év novemberében elhagyta Magyarországot, és Angliában telepedett le. 1959 augusztusában a British Museum (Natural History) Rovartani Osztályán került alkalmazásába, R. B. BENSON levéldarázs-specialista asszisztenseként. A preparálási és muzeológiai feladatok mellett ekkor tanult bele a levéldarázsok határozásába. 1960 és 1962 közt esti tagozaton elvégezte a Regent Street Polytechnickétéves kémia-biológiaszakát. 1962 nyarán ösztöndíjjal Portugáliában járt, ahol a British Museum megbízásából egy hónapig rovarokat gyűjtött.

1962 őszén tért vissza Magyarországra. Eleinte szüleinél, Pécsen élt, majd 1965 tavaszán felköltözött Budapestre, és külső munkatársként engedélyt kapott a Természettudományi Múzeum levéldarázs-gyűjteményének feldolgozására. Az anyag meghatározása közel három évet vett igénybe. A gyűjtemény törzssanyagának átvizsgálását követően MÓCZÁR Lászlóval társszerzőségben megírta a Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) c. sorozat növényevő darázsokkal foglalkozó első kötetét, amely 1973-ban jelent meg. 1966-tól tíz évig szerkesztő volt az Akadémiai Kiadónál, ahol szinte kizárólag biológiai témájú, angol nyelvű könyveket szerkesztett. 1971-ben angol nyelvtanári diplomát szerzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán. 1967-ben bekapcsolódott a „Bakony Természeti Képe” elnevezésű – PAPP Jenő szervezésében működő – kutatóprogramba; több mint tíz éves gyűjtő és feldolgozó munkássága eredményeit később négy dolgozatban tette közzé.

Első tudományos cikke 1967-ben jelent meg; ettől kezdve folyamatosan publikálta munkáit hazai és külföldi kiadású szakfolyóiratokban. 1975 őszén két hónapot töltött Olaszországban a pisai agrártudományi egyetem meghívására, ahol a Doderó-gyűjtemény levéldarázsanyagának tudományos feldolgozását kezdte el. További három alkalommal (1977-ben egy hónapot, 1979-ben két hónapot, 1983-ban három hónapot) járt még hasonló céllal Pisában és Genovában. A pisai egyetem anyagával, illetve a Doderó-gyűjteménnyel kapcsolatban hat tudományos dolgozata jelent meg, ezekben több új fajt írt le. Olaszországi tartózkodásai alatt sokat gyűjtött, elsősorban Pisa és Genova környékén, illetve Szicíliában. Ugyancsak 1975-ben egy hónapos gyűjtőúton vett részt Grúziában. A gyűjtött rovarokat és egyéb állatokat a Magyar Természettudományi Múzeumnak ajándékozta.

1976. január 1-től 2007-es nyugdíjba vonulásáig muzeológusként dolgozott a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárában, a Hártyásszárnyúak gyűjteményében. 1977 nyarán Örményországban volt hivatalos kiküldetésben, ahol rovarokat gyűjtött, és még ugyanezen év őszén kéthetes prágai tanulmányúton is részt vett. 1978-ban egy hónapos gyűjtőúton vett részt Észak-Koreában, ahová 1985 tavaszán és 1991 nyarán is visszatért újabb expedíciókra. A ZOMBORI Lajos

észak-koreai gyűjtéseiből származó szakanyag a mai napig megkerülhetetlen a félsziget faunáját kutató dél-koreai levéldarázs-taxonómusok számára, akik rendszeresen jönnek Magyarországra ZOMBORI koreai levéldarázs-anyagát tanulmányozni.

A rovarok morfológiája már a British Museum-ban felkeltette az érdeklődését: az 1950-es évek végén nemcsak a határozásban használt kifejezésekkel és értelmezésekkel foglalkozott, hanem a külső és belső részekre vonatkozó alaktani munkákat is gyűjtötte és tanulmányozta. Magyarországon e korai érdeklődésének új lendületet adtak GOZMÁNY Lászlóval és STEINMANN Henrikkel folytatott beszélgetései. Mivel a világirodalomban a rovarok külső alaktánát feldolgozó atlasz még nem jelent meg, STEINMANN Henrikkel elhatározták, hogy pótolják ezt a hiányt. Több éves munkájuk eredménye, az „An Atlas of Insect Morphology” 1981-ben jelent meg. Egy rovaralaktani értelmező szótárral kapcsolatos elképzeléseit szintén STEINMANN Henrikkel valósította meg. Munkájuk, amely a Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) addig megjelent füzetekinek rovaralaktani bélyegeit, kifejezéseit dolgozta fel, a sorozat 17/D köteteként, 1981-ben jelent meg. Emellett 1982-ben publikálta ugyanezen sorozatban a levéldarázs-alkatúak második kötetét is, már egyedüli szerzőként, majd 1990-ben a harmadik kötetet is.

STEINMANN Henrikkel írt morfológiai atlaszoknak külföldön igen jó visszhangja volt, és mivel a kötetek két év alatt elfogytak, az Akadémiai Kiadó felkérésére elkészítették a munka második, javított kiadását, amely 1985-ben jelent meg. Ez a munka 1987-ben kínai nyelven is megjelent Pekingben (kínai szerkesztő fordításával). A nemzetközi érdeklődés arra serkentette a szerzőket, hogy összeállítsák az 1984-ben megjelent, „A Morphological Atlas of Insect Larvae” c. kötetüket is, amelyben a posztembrionális rovarmorfológiát dolgozták fel és mutatták be. JERMY Tibor javaslatát megfogadva a fenti munkákkal párhuzamosan ZOMBORI és STEINMANN elkezdtek a világirodalomban használatos rovaralaktani kifejezések gyűjtését, feldolgozását és értelmezését is. Tekintettel az anyag terjedelmére, a munkát három kötetben adták közre (fej, tor, potroh), „A rovartest alaktani kifejezései” összefogó cím alatt. Az első rész, amely a fej külső és belső morfológiai szókészletét öleli fel, a Biológiai Tanulmányok c. sorozatban 1984-ben jelent meg. A tor szóanyaga (amely a legterjedelmesebb) 1986-ban, míg a potrohé 1991-ben látott napvilágot.

A Magyar Természettudományi Múzeum szervezésében indult magyarországi nemzeti parkok (Hortobágy, Kiskunság, Bükk, Aggtelek, Fertő-Hanság) állatvilágának feltárásában folyamatosan részt vett, a gyűjtött levéldarázsok jegyzékét cikkek formájában tette közzé. Ugyancsak részt vállalt a BERCZIK Árpád által szervezett és a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával létrejött Pilis Bioszféra Rezervátum kutatási programjában, a levéldarázsakkal kapcsolatos eredményeket az éves jelentésekben rögzítette. A barcsi borókás élővilágát feltáró kutatás során többször gyűjtött a helyszínen, eredményeit a Janus Pannonius Múzeum kiadványában tette közzé.

„A rovartest alaktani kifejezései. I. A fej” című munkát 1984-ben benyújtotta a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottságához, amelynek eredményeképpen 1987-ben a biológiai tudomány kandidátusa fokozatot elnyerte.

1991 őszén Dél-Koreába kapott meghívást, ahol a háromhetes út alakalmával több egyetemen és intézményben is tartott előadást, valamint részt vett a „The Second Symposium on Insects” találkozón Chuncheon-ban. Itt „Rovartani kutatások Észak-Koreában” címmel tartott előadást. 1994 februárjában dél-koreai és magyar egyhetes szemináriumot szervezett Budapesten „The First Korean-Hungarian joint seminar on the biota of Korea” címmel, ahol MAHUNKA Sándorral közös előadást is tartott. Még ez év decemberében MAHUNKA Sándorral és SZIRÁKI Györggyel vietnámi gyűjtőúton vett részt.

1996-tól két nemzetközi program keretében Kárpátalja és Erdély levéldarázs-faunáját kutatta. A gyűjtéseken túl feldolgozta a Nagyszebenben lévő természettudományi múzeum addig meg nem határozott levéldarázsanyagát is. Többször járt a Keleti-Kárpátok északi vonulataiban, különösen Kőrösmező és Rahó környékén, a Hoverlán és Uglyán. A Keleti-Kárpátok déli vonulataiban, valamint a Déli-Kárpátokban, a Hargitán és más, állatföldrajzilag fontos gyűjtőterületeken sokszor megfordult. A vonatkozó faunisztikai, taxonómiai eredményeket több cikkben közölte.

„A rovartest alaktani kifejezései”-nek mindhárom kötetét lefordította angol nyelvre Max FISCHER (Bécsi Természettudományi Múzeum) javaslatára; a fordítás 1999-ben jelent meg a Walter de Gruyter kiadó gondozásában, a „Handbuch der Zoologie” című, még az 1920-as években Willy KÜKENTHAL által megindított sorozatban. „A rovartest alaktani kifejezései” negyedik kötete (Kiegészítések) 2014-ben magyarul jelent meg.

ZOMBORI Lajos több jelölt kandidátusi vagy PhD-dolgozatának opponense volt, illetve nyilvános vitákon bizottsági tagként is részt vett. Alkalmazott rovar-tani ismereteit a JERMY Tibor és BALÁZS Klára által szerkesztett „A növényvédelmi állattan kézikönyve” (5. kötet) című munkában foglalta össze. A Magyar Természettudomány Múzeumban folyóiratok és egyéb kiadványok szerkesztői teendőit is hosszú évekig ellátta, az *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* és a *Folia entomologica hungarica* szerkesztőbizottsági tagja is volt. 1978-ban elnyerte a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz fokozatát, 1981-ben pedig a Művelődési Minisztérium a Szocialista Kultúráért kitüntetés adományozta számára. 2002 tavaszán a Magyar Tudományos Akadémia doktora címet is elnyerte.

ZOMBORI Lajos egyértelműen a Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) című sorozat „utolsó mohikánja”: bár a sorozat évtizedekkel ezelőtt megszakadt, ZOMBORI „életben tartotta” azt. Részben magánkiadásból, a sorozat arculatát mindenben követve megjelentette az elmúlt években a levéldarázs-alkatúak negyedik (2016) és ötödik füzetét (2022).

Jelen indítványunkban kérjük a Magyar Rovartani Társaság Elnökét és Plakettbizottságát, hogy ZOMBORI Lajos kiemelkedő entomológiai munkásságát a Frivaldszky Emlékplakett ezüst fokozatával ismerje el.

ZOMBORI Lajos teljes publikációs listáját a felterjesztés Melléklete tartalmazza. *[A hivatkozott melléklet a Magyar Rovartani Társaság Irattárában érhető el – a szerk.]*

VAS Zoltán és SZŐKE Viktória
Magyar Természettudományi Múzeum
Budapest, 2024.05.22.

DOMBI Orsolya felterjesztése
a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz fokozatára

Ezúton szeretnénk javaslatot tenni a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz fokozatának odaítélésére DOMBI Orsolya tagtársunk részére, aki tevékenységével évek óta kiemelkedő módon támogatja a Magyar Rovartani Társaság munkáját, tudományos és ismeretterjesztő céljainak elérését, illetve a társasági közösségépítést.

DOMBI Orsolya Budapesten született 1984. január 16-án. Középfokú tanulmányait Érden végezte, a Vörösmarty Mihály Gimnáziumban érettségizett 2002-ben. Már fiatalon is érdeklődött az élővilág iránt, így hivatásaként is a biológiát választotta: 2010-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen biológus diplomát szerzett, ökológia szakirányon. Egyetemi évei alatt 2008 és 2010 között az ELTE Biológiai Intézet, Útökológiai Munkacsoportjának tagja volt, és megbízott kutatóként hatástanulmányokat készített a Magyar Autópályakezelő Zrt. részére, vadgázolások megelőzése témában, mely később szakdolgozatának alapját is képezte. Tudományos tevékenysége mellett, 2005 és 2015 között rendezvényszervező és előadó a Magyar Anime Társaságban.

Jelenleg főállásban ugyan nem a szakterületen dolgozik, de szabadidejében fontos és hiánypótló szakmai tevékenységet folytat. Még egyetemi éveinek kezdetén, figyelme a magyarországi lepkehernyók ökológiájának irányába fordult: 2005 óta foglalkozik azok kutatásával, így jelenleg már a szakterület kiemelkedő hazai specialistája. Több konferencián, fórumon és találkozón rendszeresen tartott ismeretterjesztő és szakmai előadásokat, többek között az Országos Lepkés Találkozókon, a Fiatal Entomológusok Klubjának rendezvényén és a Magyar Rovartani Társaság előadóülésein, továbbá Debrecenben, az Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék Tudományos Szemináriumi előadássorozat keretein belül is. Ezen kívül aktívan közreműködik a hazai lepkefajok ökológiáját vizsgáló kutatásokban, a hernyók életmódjának (pl. a napi aktivitás, a táplálékpreferencia és környezeti igények stb.) megfigyelésével és dokumentálásával. Gyakran tart terepi szakmai bemutatókat érdeklődők

(többek között pl. a Fiatal Entomológusok Klubjának tagjai) részére. Ezeken túl már több tudományos közleménynek is szerzője.

A Magyar Rovartani Társaságnak 2017 óta tagja, 2021 és 2023 között az MRT titkára, 2024-től a Választmány tagja. A társaság előadóülésein rendszeresen részt vesz, a választmányi üléseken aktívan közreműködik.

Már belépése óta kiemelkedő tevékenységet folytat a társaság rendezvényeinek szervezésében és lebonyolításában, pl. – a teljesség igénye nélkül – Rovarászkirándulás, Rovarászati Napok, Állatszeretet Ünnepe, MRT I. Rovartani Konferencia; de ezeken túl más tudományos társaságokban (pl. Szalkay József Magyar Lepkészeti Egyesület) is rendíthetetlen kitartással és szakértelemmel vesz részt az olyan rendezvények szervezésében, mint az Országos Lepkész Találkozók vagy a Magyar Lepkemonitoring Hálózat workshopjai. A Magyar Rovartani Társaság titkáráként példamutató precizitásával, határozottságával és szorgalmával évekig nagyban segítette a társaság működését és stabilitását, még a COVID-időszak nehéz kihívásai ellenére is. A tisztségről való lemondása után is aktívan részt vesz az MRT életében, főként kommunikációs és szervező tevékenységével, mivel a már említett rendezvényszervezésen túl, szerkeszti a társaság honlapját, felügyeli az év rovára szavazás lebonyolítását, és a jelenleg már 4000 követővel bíró Facebook-oldal naprakészen tartásával és adminisztrációjával biztosítja a társaság aktuális híreinek terjesztését, továbbá a rendezvények széles körben történő meghirdetésével nagyban hozzájárul azok sikeréhez. Magas szintű angol nyelvtudásával segíti az MRT külföldi kapcsolatainak építését és a megkeresésekre küldött válaszok szakmai helytállóságának biztosítását. A fentiekben túl készségesen nyújt segítséget a titkári feladatok zökkenőmentes ellátásában is.

A Magyar Rovartani Társaság munkájában való aktív közreműködéséért, valamint a titkári évei alatt végzett példamutató munkájáért, továbbá a hazai entomológia más területein végzett szervezői és szakmai tevékenységéért javasoljuk DOMBI Orsolya számára a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz fokozatának odaítélését.

SULYÁN Péter Gábor és DEDÁK Dalma Zsuzsanna
Budapest, 2024.12.18.

TISZTÚJÍTÁS

A levezető elnök ismertette, hogy 2025. február 28-án öt választmányi tag mandátuma jár le: FÓNAGY Adrien, MARKÓ Viktor, RONKAY László, SASVÁRI Zoltán és VÁSÁRHELYI Tamás. Emellett az Elnökség határozata alapján a testület BAKARDZSIEV Krisztián választmányi tagot inaktivitás miatt visszahívta, ezért egy további, egy éves időtartamra szóló mandátum is betöltendő lett. A személyi javaslatokat az Elnökség és a Választmány 2025. január 17-i ülésén állította össze.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a tisztségekre tett személyi javaslatokat. Újabb személyre senki nem tett szóban javaslatot. A levezető elnök KUTASI Csabát kérte fel a titkos szavazás lebonyolítására, valamint MÉSZÁROS Ádámot és CSEREPES Miklóst a leadott szavazatok összesítésére. A közgyűlés nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadta a szavazás módjára és a felkért személyekre tett javaslatot. Ezt követően került sor a titkos szavazásra. A szavazatszámlálás idejére a levezető elnök rövid szünetet rendelt el.

A szavazatok összeszámlálása után KUTASI Csaba tájékoztatta a közgyűlést, hogy a leadott 48 szavazat mind érvényes volt. A választás eredményeként a következő tagok kaptak mandátumot a Választmányba (a név után zárójelben a kapott érvényes szavazatok száma olvasható):

- a Választmány tagja 2028. február 29-ig FÓNAGY Adrien (43),
- a Választmány tagja 2028. február 29-ig MARKÓ Viktor (47),
- a Választmány tagja 2028. február 29-ig RONKAY László (46),
- a Választmány tagja 2028. február 29-ig SASVÁRI Zoltán (47),
- a Választmány tagja 2028. február 29-ig VÁSÁRHELYI Tamás (45),
- a Választmány tagja 2026. február 28-ig SCHLITT Bence Péter (46).

A közgyűlés a választás eredményét tudomásul vette. A levezető elnök megköszönte a szavazást lebonyolító KUTASI Csaba és a szavazatszámláló bizottság munkáját, gratulált a tisztségekre megválasztott személyeknek.

A Magyar Rovartani Társaság vezetősége 2025-ben

Elnök: HALTRICH Attila

I. alelnök: VAS Zoltán

II. alelnök: SZABÓKY Csaba

Titkár: SÜLYÁN Péter Gábor

Előadásszervező: KOCZOR Sándor

Szerkesztők: VAS Zoltán és SZŐKE Viktória

Pénztáros: SZALÓKI Dezső

Jegyző: SZŐKE Viktória

Számvizsgáló Bizottság

Elnök: BOTH Veronika

Tagok: BALÁZS Klára, SZÉNÁSI Ágnes

Választmányi tagok

2026. február 28-ig: SCHLITT Bence Péter, ILNICZKY Sándor,

MEZŐFI László, MÉSZÁROS Ádám, PEREGOVITS László

2027. február 28-ig: DOMBI Orsolya, KISS Balázs, PUSKÁS Gellért,

SZŐCS Gábor, TÓTH Balázs

2028. február 28-ig: FÓNAGY Adrien, MARKÓ Viktor, RONKAY László, SASVÁRI Zoltán, VÁSÁRHELYI Tamás

Örökös tagok: OROSZ András, PODLUSSÁNY Attila, VIG Károly

INDÍTVÁNYOK

A közgyűlés előtt két előzetesen benyújtott és egy szóbeli indítvány került megtárgyalásra. A levezető elnök röviden ismertette a javaslatokat, majd a közgyűlés egyenként döntött azok támogatásáról.

DOMBI Orsolya tájékoztatta a közgyűlést, hogy a Magyar Rovartani Társaság könyvtára 2025 márciusától ismét működni fog, és a tagok számára kölcsönzési lehetőséget biztosít. A közgyűlés az indítványt tudomásul vette.

SULYÁN Péter Gábor javaslatot tett (EVANICS Balázs ötlete alapján), hogy a társasági tagság hivatalos kiskönyve helyett a jövőben érdemes lenne évenkénti plastikkártyára váltani; részben az érvényesítő pecsételése személyes jelenléti igénye miatt (a vidéki, illetve külföldön élő tagtársak nehezített helyzetben vannak), részben pedig támogató partnerekkel való együttműködések kialakításának lehetősége miatt (esetleges kedvezmények az érvényes tagsági kártya felmutatásának ellenében). A közgyűlés részéről érkeztek az ötlet megvalósulásának esetére vonatkozó részletötletek az indítvány kapcsán. SULYÁN Péter Gábor jelezte, hogy amennyiben a közgyűlés támogatja, tájékozódik a megvalósítás részleteiről, pénzügyi vonatkozásairól, majd pedig tájékoztatást ad erről a későbbiekben. A közgyűlés négy ellenszavazat és egy tartózkodás ellenében támogatta az indítványt.

BOTH Veronika ismertette, hogy a hagyományos Rovarászkirándulás 2025-ben Pannonhalma térségében kerül megrendezésre, előreláthatólag június 20–22. között. Az indítvány napirendi pont nélkül, tájékoztató jelleggel hangzott el.

HALTRICH Attila megköszönte a résztvevők aktív közreműködését és bezárta az MRT 2025. évi rendes közgyűlését.

A MAGYAR ROVARTANI TÁRSASÁG 2024. ÉVI ELŐADÓÜLÉSEINEK TÁRGYSOROZATA

901. előadózás, január 19.

1. SCHLITT Bence Péter és OROSZ András: Idegenhonos kabócafajok a Soroksári Botanikus Kertben – az *Arboridia kakogawana* első észlelése hazánkban
2. SZÉL Győző, AMRI Katalin és HEGYESSY Gábor: Gyűjtés és preparálás mesterfokon – Wirth Tibor (1918-1978)
3. HALTRICH Attila: Kolibica, egy tó a Kelemen-havasok tövében – búcsú a rovarásztáboroktól

902. előadórés, február 16. – Az MRT 2024. évi közgyűlése

1. NÁDAI László és SZALÓKI Dezső: Libanoni anizs

903. előadórés, március 22.

1. KUTASI Csaba: Védett bogarak vizsgálata Zirc környékén
2. OROSZ András, SCHLITT Bence Péter és SZÉKELY Áron: Újabb kabócáfajok megjelenése Magyarországon
3. MEZŐFI László, MIGLÉCZ Tamás és TÓTH Ferenc: Milyen módon képesek a sorközvetések támogatni az amúgy fogyatkozó ízeltlábú-együtteseket?

904. előadórés, április 19.

1. KONTSCHÁN Jenő, TAKÁCS Attila és KÖSZEGI Klaudia: 130 év után újra Magyarországon: a *Livilla radiata* (Foerster, 1848) újrafelfedezése hazánkban (Insecta: Psylloidea)
2. KÓBOR Péter és DANIEL BRHANE: Adatok Európa ragadozó címerespoloskáinak ismeretéhez (Heteroptera: Pentatomidae: Asopinae)
3. BORBÉLY Csaba, BENYÓNE GYÖRGY Zsuzsanna, KOÓSNÉ SZATHMÁRY Erzsébet és MARKÓ Viktor: Kajszi levéltetű (*Myzus umecola* Matsumura) – új inváziós kártevő a hazai és európai kajsziültetvényekben

905. előadórés, május 17.

1. VIG Károly: A gyilkoló üveg
2. SZITA Éva, MAGYARI-MESKÓ Réka és GERŐ Kornél: Faunára új pajzstetűfajok (Hemiptera, Coccothorpha) Magyarországon [elmaradt]
3. KOCZOR Sándor: Beszámoló két csehországi hemipterológiai konferenciáról

906. előadórés, szeptember 20.

1. TAKÁCS Attila és SZABÓKY Csaba: Eltűnt fajok nyomában
2. SZITA Éva, MAGYARI-MESKÓ Réka és GERŐ Kornél: Faunára új pajzstetűfajok (Hemiptera, Coccothorpha) Magyarországon
3. MÉSZÁROS Ádám: Ifjú rovarászok a Magyar Rovartani Társaságban! Évfordulót ünneplünk, egy éves lett a Fiatal Entomológusok Klubja (FEK)

907. előadórés, október 18. – Tóth Sándor Emlékülés

1. KUTASI Csaba: Emlékezés Tóth Sándorra (1932–2024)
2. ILOSVAY György: Tóth Sándor, a múzeumalapító
3. KENYERES Zoltán: Akit „a terep” éltetett – szubjektív visszaemlékezés Tóth Sándorra
4. SZABÓKY Csaba: Tóth Sándor, a mentor
5. SZÉL Győző: Tóth Sándor és a nagy fák
6. ÁBRAHÁM Levente: Egy nagy faunista utolsó kötete a pöszörlegyekről

908. előadórés, november 8.

1. SZÖCS Gábor: Próféta a pusztában: Jermy Tibor üzenete tíz év távlatából
2. KOCZOR Sándor: Beszámoló a 12. Európai Rovartani Kongresszusról

909. előadórés, december 20.

1. KISS Balázs: Emlékezés Basky Zsuzsára (1946–2024)
2. VAS Zoltán: 140 éves a *Folia entomologica hungarica*
3. Eredményhirdetés: Bemutatkozik a 2025-ös év rovára
4. SULYÁN Péter Gábor: Észak-Vietnám rovarász szemmel

A *FOLIA ENTOMOLOGICA HUNGARICA* NEMZETI ÉRTÉKKÉ
NYILVÁNÍTÁSÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA

VAS Zoltán és SZŐKE Viktória szerkesztők felterjesztésének eredményeképp a folyóirat 2024-ben *regisztrált nemzeti érték* lett, a Kulturális és Innovációs Minisztérium Ágazati Értéktárába felvételt nyert mint kulturális örökség. A szerkesztői felterjesztés és a minisztériumi döntés dokumentációs anyaga itt kerül közzétételre.

A 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

538-2/2024/F.Ö.É.

Javaslat a

**„Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények
című tudományos szakfolyóirat”**

**települési/tájéegységi/úgazati¹
értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Dr. Vas Zoltán szerkesztő

..... (aláírás)
Budapest, 2024.08. 13. (település, dátum)

Szőke Viktória szerkesztő

..... (aláírás)
Budapest, 2024. 08. 13. (település, dátum)

Bernert Zsolt főigazgató

..... (aláírás)
Budapest, 2024. 08. 13. (település, dátum)

(P. H.)

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személyek/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Magyar Természettudományi Múzeum

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Dr. Vas Zoltán és Szőke Viktória

Levelezési cím: Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Magyar Természettudományi Múzeum, 1088 Budapest, Baross u. 13.

E-mail cím: vas.zoltan@nhmus.hu, szoke.viktoria@nhmus.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Folia entomologica hungarica – *Rovartani Közlemények* című tudományos szakfolyóirat

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása:

A *Folia entomologica hungarica* – *Rovartani Közlemények* című tudományos szakfolyóirat 140 éves fennállása óta magyar vonatkozással bíró természettudományos, rovtani témájú szakkikkekkel publikál, amely tartalom a kulturális örökség kategóriába rendeli.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- ☐ igen
- ☐ amely nemzetiség:³
- ☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

A *Folia entomologica hungarica* – *Rovartani Közlemények* nyomtatott kötetei (print ISSN 0373-9465) fellelhetők a Magyar Természettudományi Múzeum Könyvtárban, kötelezpéldányai pedig az Országos Széchenyi Könyvtárban, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban és további, kötelezpéldányokat őrző, országos szakkönyvtárakban.

A *Folia entomologica hungarica* – *Rovartani Közlemények* online formában (online ISSN 2786-2798) elérhető a folia.nhmus.hu webcímen, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Repozitóriumában (real-j.mtak.hu).

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

Fontosnak tartjuk, hogy a tudományos eredmények, publikációk az emberiség közkinccsei, és az azokhoz való hozzáférés nem lehet korlátozott vagy anyagi ellentételezéshez kötött. Ennek megfelelően – szemben a külföldi kiadású tudományos folyóiratok többségével – a *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* cikkei szabadon és ingyenesen hozzáférhetők (open access) az érdeklődők számára, és a lapban való publikálásért a szerzők számára semmilyen díjfelszámolás nem történik. Szerkesztőként elköteleztünk vagyunk amellett, hogy a színes nyomtatott megjelenítés megnövekedett költségei mellett se kényszerüljön arra a szaklap, hogy ezen a koncepción változtatni kelljen.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A 6. pontban leírtakra hivatkozva az alábbiakban megfogalmazott további indoklással egészítjük ki a *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* felterjesztését.

A 140 éves múltú szaklap a hazai entomológusok generációinak tudását, munkásságát, eredményeit tükrözi, emellett a mindenkor magyarországi rovar-tani kutatások vetülete, tudásbázisa. A benne közölt, nemzetközileg is jelentős tudományos tartalmak a világszínvonalú magyar tudományos munkásság megismerését és elismerését segítik. A *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* entomológiai területen nemzeti kincsünk, örökségünk, létezése és fennmaradása közel másfél évszázados lenyomata a viszonylag kis entomológus közösségünk nagy eredményeinek és erőfeszítéseinek. A *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* a magyar vonatkozású entomológiai eredmények tudományos fórumának jött létre 140 éve, és ezen karakterét a nagy, nemzetközi tudományos kiadók által dominált publikációs világban is meg kell őriznünk. Feladatunk a lap megőrzése, fenntartása és fejlesztése, hogy a hazai rovarász kutatók és a rovar-tan hazai vonatkozású tudományos eredményei számára továbbra is létezzon, és a külföldi kiadású szaklapok mellett is valós és vonzó publikációs alternatívát jelentsen ez az 1884-ben alapult, története során – hazánkkal együtt – sok viszontagságot átvészelt tudományos folyóirat.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy az online megjelenés mellett a szaklap a színes, nyomtatott megjelenését is megtarthassa, mert míg az online forma felzárkóztatja a folyóiratot a modern disszeminációs követelményekhez, az utókor számára a hosszú távon is megbízható megőrzést, archiválást a nyomtatott forma és a könyvtári rendszer biztosíthatja csak igazán.

Úgy véljük, mindezen törekvések megtisztelő elismerése és garanciája lenne, ha felterjesztésünk nyomán a *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* a Nemzeti Értéktárunk részét képezhetné, és ezzel országon belül is méltó helyére kerülhetnének a hazai vonatkozású, ám nemzetközileg is kiemelkedő színvonalú rovar-tani eredmények.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Nyomtatásban megjelent anyagok:

Szél Gy. & Vig K. 2010. A magyar rovar-tani sajtó története. Rovarászati Lapok, Rovartani Lapok és *Folia entomologica hungarica. – Növényvédelem* 46(12): 589–610. (mellékelve)
A *Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények* 2021–2023 évi kötetei (mellékelve)

Online információk: <https://folia.nhmus.hu/>, <https://www.facebook.com/Foliaenthung/>

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: <https://folia.nhmus.hu/>

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM
ÁGAZATI ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG

Iktatószám: III/350-1/2024/SEF
Ügyintéző: Farkas Gyöngyi Mária
E-mail: gyongyi.farkas@kim.gov.hu
Tel.: +36 1 795-5541
Melléklet: -

Tárgy: Döntés a „Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények című tudományos szakfolyóirat” felvételéről a Kulturális és Innovációs Minisztérium Ágazati Értéktárába

Dr. Vas Zoltán
részére

Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Magyar Természettudományi Múzeum
Budapest
Baross u. 13.
1088

Tisztelt Főmúzeológus Úr!

Örömmel értesítem, hogy Hankó Balázs miniszter úr 2024. november 11-i döntésének értelmében a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Magyar Természettudományi Múzeum által felterjesztett érték, a „Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények című tudományos szakfolyóirat”, **7/2024/KIM/ÁEB nyilvántartási számon nemzeti értékként a Kulturális és Innovációs Minisztérium Ágazati Értéktára „Kulturális örökség” kategóriájába felvételre került.**

A „Folia entomologica hungarica – Rovartani Közlemények című tudományos szakfolyóirat” nemzeti értékévé nyilvánításához gratulálok, a nyilvántartás megtekinthető a minisztérium <https://kormany.hu/kulturalis-es-innovacios-miniszterium> honlapján, az Ágazati Értéktár menüpont alatt.

Egyúttal szíves figyelmükbe ajánlom a www.hungarikum.hu weboldalt, ahol a nemzeti értékekről, valamint a hungarikumokról és mindezek minősítési rendszeréről széleskörű információk érhetők el.

Munkájukhoz további sikereket kívánok!

Budapest, 2024. november 13.

Üdvözlettel:

Lengyel Zoltán
főosztályvezető, *49.*
az Ágazati Értéktár Bizottság elnöke

Cím: Kulturális és Innovációs Minisztérium, 1054 Budapest, Szemere utca 6.
Postafiók: 1884 Budapest, Pf. 1. Tel: + 36 1 896 2203,
E-mail: ugyfelszolgalat@kim.gov.hu